

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง การสร้างชุดการสอนวิชาพิเศษลูกเสือสำรอง เรื่อง นักธรรมชาติศึกษา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างและใช้ชุดการสอนวิชาพิเศษลูกเสือสำรอง เรื่อง นักธรรมชาติศึกษา ศึกษาพฤติกรรมการทำงานของนักเรียนหลังจากเรียนด้วยชุดการสอนวิชาพิเศษลูกเสือสำรอง เรื่อง นักธรรมชาติศึกษา และศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับการเรียนด้วยชุดการสอนวิชาพิเศษลูกเสือสำรองเรื่องนักธรรมชาติศึกษา กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษา คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2554 โรงเรียนบ้านริมใต้ อำเภอแมริ่ม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 2 เป็นนักเรียนที่สนใจเลือกเรียนวิชาพิเศษลูกเสือสำรอง เรื่อง นักธรรมชาติศึกษา จำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาได้แก่

1. ชุดการสอนวิชาพิเศษลูกเสือสำรอง เรื่อง นักธรรมชาติศึกษา สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 5 ชุด ชุดละ 2-3 ชั่วโมง รวมเวลาเรียนทั้งสิ้น 12 ชั่วโมง
2. แบบประเมินพฤติกรรมการทำงานของนักเรียน
3. แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับการเรียนด้วยชุดการสอนวิชาพิเศษลูกเสือสำรองเรื่องนักธรรมชาติศึกษา

ผู้ศึกษาได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยสร้างชุดการสอนด้วยตนเองแล้วตรวจสอบคุณภาพของชุดการสอนโดยขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญและนำไปทดลองใช้กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมายเพื่อปรับปรุงให้มีคุณภาพ แล้วนำไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนนักเรียนกลุ่มเป้าหมายในการศึกษา ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลพฤติกรรมการทำงานของนักเรียน และสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนหลังการใช้ชุดการสอนวิชาพิเศษลูกเสือสำรองเรื่องนักธรรมชาติศึกษา นำผลการเก็บรวบรวมข้อมูลมาวิเคราะห์หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พร้อมทั้งแปลความหมายตามเกณฑ์ที่กำหนด และนำเสนอผลการศึกษาโดยใช้ตารางประกอบคำบรรยาย

สรุปผลการศึกษา

1. ได้ชุดการสอนวิชาพิเศษลูกเสือสำรอง เรื่อง นักธรรมชาติศึกษา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 5 ชุด รวมเวลาเรียนทั้งสิ้น 12 ชั่วโมง
2. พฤติกรรมในการทำงานของนักเรียนหลังจากเรียนด้วย ชุดการสอนวิชาพิเศษลูกเสือสำรอง เรื่อง นักธรรมชาติศึกษา โดยภาพรวมมีพฤติกรรมการทำงานอยู่ในระดับดี มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 61.79
3. นักเรียนมีความคิดเห็นต่อการเรียนด้วยชุดการสอนวิชาพิเศษลูกเสือสำรอง เรื่อง นักธรรมชาติศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.32

อภิปรายผล

1. ชุดการสอนวิชาพิเศษลูกเสือสำรอง เรื่อง นักธรรมชาติศึกษา สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งมุ่งประเมินพฤติกรรมการทำงานของนักเรียน เป็นชุดการสอนที่มีความเหมาะสม เนื่องจากในแต่ละชุดมีการประเมินพฤติกรรมในประเด็นต่าง ๆ ตั้งแต่ศึกษา วิเคราะห์ วางแผน ปฏิบัติตามแผน ประเมินและปรับปรุงการทำงาน โดยเน้นการทำงานเป็นกลุ่ม (กรมวิชาการ, 2545 หน้า 6) สามารถนำมาปรับปรุงพฤติกรรมของนักเรียนในการทำงานร่วมกับผู้อื่นในสังคม

สำหรับกิจกรรมการเรียนการสอน ได้เน้นกิจกรรมที่หลากหลาย น่าสนใจ ไม่ยากหรือง่ายเกินไป สอดคล้องกับความสนใจของนักเรียน มีสื่อที่หลากหลายและน่าสนใจ นักเรียนมีความสนุกสนานเมื่อได้ปฏิบัติกิจกรรม เช่น การวาดภาพ การทำแผนผังความคิด การศึกษาจากแหล่งเรียนรู้ การลงมือปฏิบัติจริง การอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ซึ่งเป็นไปตามหลักการจัดกิจกรรมของชุดการเรียนการสอนที่ สุนันท์ สังข์อ่อง (2526, หน้า 125) เสนอแนะไว้ว่า กิจกรรมของชุดการเรียนการสอนควรมีให้เลือกหลาย ๆ อย่าง เพราะเชื่อว่าไม่มีวิธีใดวิธีหนึ่งที่จะเหมาะสมที่สุดกับนักเรียนทุกคน

การเรียนด้วยชุดการสอนนี้ทำให้นักเรียนแต่ละกลุ่มได้หมุนเวียนทำกิจกรรมจนครบทุกชุด จากการสังเกตขณะที่นักเรียนเรียนด้วยชุดการสอนฯ พบว่า นักเรียนมีความสนใจ กระตือรือร้น ตั้งใจปฏิบัติกิจกรรมเป็นอย่างดี มีความสุขและสนุกกับกิจกรรมที่ให้ปฏิบัติ สอดคล้องกับแนวคิดของ กรองกาญจน์ อรุณรัตน์ (2536, หน้า 193) ที่กล่าวว่า ชุดการเรียนการสอน ได้นำวิธีการจัดระบบมาใช้เพื่อช่วยให้นักเรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนรู้และช่วยให้การสอนของครูดำเนินไปโดยสะดวกและมีประสิทธิภาพ

สิ่งที่ครูต้องระมัดระวังในการนำชุดการสอนไปใช้ คือ ครูต้องคำนึงถึงอยู่เสมอว่าในกระบวนการจัดการเรียนนั้นไม่ได้ต้องการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แต่ชุดการสอนเหล่านี้ต้องการการประเมินพฤติกรรมการทำงานของนักเรียนตามกระบวนการลูกเสือ

2. ผลการประเมินพฤติกรรมการทำงานของนักเรียน หลังเรียนด้วยชุดการสอนวิชาพิเศษ ลูกเสือสำรองเรื่องนักธรรมชาติศึกษา โดยรวมมีพฤติกรรมระดับดี ทั้งนี้เพราะการสร้างชุดการสอนดังกล่าว ผู้ศึกษาได้ดำเนินการตามขั้นตอนและกระบวนการสร้างนวัตกรรมที่ดี ซึ่งผลการทดสอบประสิทธิภาพเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด สอดคล้องกับผลการศึกษาเอกสารและงานที่เกี่ยวข้องกับชุดการเรียนการสอนที่พบว่า นักเรียนที่เรียน โดยใช้ชุดการสอนที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและพฤติกรรมการเรียนรู้ที่สูงขึ้น ประกอบกับในการสร้างชุดการสอน ผู้ศึกษาได้เน้นให้นักเรียนได้เรียนรู้ โดยให้นักเรียนค้นพบและสร้างสรรค์ความรู้ด้วยตัวของนักเรียนเอง ครูเป็นผู้จัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนพยายามค้นหาและพบคำตอบด้วยตนเอง ให้ความสำคัญกับกระบวนการต่างๆ ในการแสวงหาคำตอบ ไม่ใช่มุ่งอยู่ที่คำตอบ ซึ่งเป็นหลักการเรียนรู้โดยวิธีกระบวนการกลุ่ม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2540 หน้า 31) นอกจากนี้ยังมุ่งเน้นให้นักเรียนใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือตามแนวทางของ Johnson and Johnon, 1994 (อ้างใน ทิสนา แคมมณี, 2545 หน้า 99-101) คือ ให้นักเรียนกำหนดเป้าหมายในการทำงานหรือการเรียนรู้ร่วมกัน มีการปรึกษาหารือกันอย่างใกล้ชิด มีระบบการตรวจสอบผลงาน ทั้งที่เป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่ม รู้จักการเคารพ ยอมรับ และไว้วางใจกันและกัน มีการวิเคราะห์กระบวนการทำงานของกลุ่มเพื่อช่วยให้กลุ่มเกิดการเรียนรู้และปรับปรุงการทำงานให้ดีขึ้น

3. ผลการสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนหลังจากการเรียนด้วยชุดการสอนครบทุกชุดแล้ว เป็นสิ่งที่สนับสนุนถึงประสิทธิภาพของชุดการสอนที่สร้างขึ้นได้เป็นอย่างดี โดยผลการวิเคราะห์พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นที่เห็นด้วยกับการเรียนด้วยชุดการสอนอยู่ในระดับมากที่สุดทุกรายการ โดยเฉพาะรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 รายการคือ วัสดุอุปกรณ์ในชุดการสอนมีความหลากหลายน่าสนใจ (ค่าเฉลี่ย 4.87) นำการประเมินและปรับปรุงตน จากการทำกิจกรรมต่างๆ ไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน (ค่าเฉลี่ย 4.87) เนื้อหาในชุดการสอนมีความน่าสนใจ (ค่าเฉลี่ย 4.80) ทั้งนี้เนื่องมาจากผู้ศึกษาได้สร้างชุดการสอน ให้มีลักษณะสำคัญตามความหมายของชุดการเรียนการสอน (ชัยยงค์ พรหมวงศ์, 2521, หน้า 167) ที่มุ่งเน้น การนำสื่อหลายอย่างมาใช้อธิบายเนื้อหาให้นักเรียนสามารถเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบกับการกำหนดเนื้อหาและกิจกรรมนั้น ผู้ศึกษาได้เชื่อมโยงบูรณาการกับสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนเพื่อให้นักเรียนสามารถนำเอากระบวนการการเรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ ซึ่งการเชื่อมโยงบูรณาการดังกล่าว นอกจากจะสอดคล้องกับชีวิตประจำวันแล้วยังทำให้นักเรียนสนใจที่จะเรียนรู้อีกด้วย สอดคล้องกับ

ชัยขันธ์ พรหมวงศ์ (2521, หน้า 165) ที่กล่าวว่า การจัดสภาพแวดล้อมการเรียนการสอนที่เน้นสื่อการสอนที่หลากหลาย ทำให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการเรียนอย่างกระตือรือร้น ได้ตรวจสอบผลการเรียนรู้ด้วยตนเอง ได้มีประสบการณ์ทำให้เกิดความสำเร็จ ความภาคภูมิใจ จะทำให้เกิดการเรียนรู้ที่ละน้อยตามลำดับ

ข้อเสนอแนะ

จากแนวคิดและประสบการณ์ที่ได้รับระหว่างการศึกษาค้นคว้า สามารถสรุปเป็นข้อเสนอแนะซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการจัดการศึกษา จำแนกเป็น 2 ด้าน ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 บทบาทหน้าที่ที่สำคัญของครู คือ การอำนวยความสะดวก และกระตุ้นให้นักเรียนอยากร่วมกิจกรรมการเรียนรู้อยู่เสมอ

1.2 ในระหว่างการจัดกิจกรรมครูควรสังเกตพฤติกรรมการทำงานของนักเรียนว่ามีพฤติกรรมการทำงานด้านใดที่ควรเข้าไปช่วยเหลือให้ข้อเสนอแนะ กระตุ้นให้กำลังใจเป็นพิเศษ เพื่อเสริมสร้างความมั่นใจให้กับนักเรียน เช่น จากการศึกษาครั้งนี้พบว่าพฤติกรรมด้านการวางแผนการทำงานอย่างเป็นระบบ และการดำเนินงานตามแผนที่วางไว้ ครูจะต้องเข้าไปดูแลช่วยเหลืออย่างใกล้ชิด เป็นต้น

1.3 ครูควรให้นักเรียนทุกคนมีโอกาสทำหน้าที่ทั้ง 2 บทบาท คือ บทบาทผู้นำและบทบาทผู้ตาม เพื่อฝึกให้นักเรียนได้เรียนรู้พฤติกรรมการทำงานที่มีความแตกต่างกัน ฝึกการยอมรับบทบาท หน้าที่ และความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ซึ่งการยอมรับดังกล่าวจะเสริมสร้างประสิทธิภาพการทำงานอย่างเป็นระบบ

1.4 ครูควรกระตุ้นให้นักเรียนเกิดข้อสงสัย ตั้งคำถาม และค้นหาคำตอบด้วยตนเอง ให้มาก โดยครูคอยดูแลให้ข้อเสนอแนะในการศึกษาหาความรู้และตรวจสอบความรู้ที่ถูกต้อง

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาและพัฒนาชุดการเรียนการสอนในเนื้อหาสาระอื่น ๆ เพื่อให้เกิดการพัฒนาพฤติกรรมในการทำงานร่วมกับผู้อื่นในสังคมต่อไป

